

Escoles infantils de Menorca: de l'excel·lència educativa a l'excel·lència social

Miquel Àngel Maria Ballester,
Conseller de Cultura i Educació, Consell Insular de Menorca

S'ha dit i escrit amb abundància que Menorca té un model d'èxit en educació infantil. Un model que sempre és millorable —de fet, està en revisió permanent—, però que s'ha convertit en punt de referència per haver assolit un alt nivell d'excel·lència educativa.

Efectivament, açò és així, i l'ampla acceptació d'aquest model per part de la ciutadania menorquina és l'indicador

més clar de l'èxit. A l'estat espanyol, la taxa d'escolarització al primer cicle d'educació infantil és del 35,6% (curs 2014-2015, dades INE). Les Illes Balears són, lamentablement, al vagó de coa: un baixíssim 18,1%. Menorca, en canvi, té una taxa del 60,4%. Quasi el doble de la mitjana espanyola, i més del triple de la mitjana balear.

Com hi hem arribat? Ja es pot suposar que és per una suma de molts factors, dels quals l'esforç de totes les parts i el

treball amb consens en són els eixos fonamentals. Es tracta d'un camí de trenta anys, durant els quals tothom —famílies, professionals, agents socials, ajuntaments i Consell Insular— han vogat junts amb l'objectiu de fer les coses cada vegada millor, i de fer-les sempre junts.

Qui malauradament no ha fet els deures en tot aquest procés ha estat, tret de comptades excepcions, l'administració que té les competències en educa-

ció, que és el Govern de les Illes Balears. El retard en polítiques socials d'infància, amb l'eix educatiu com a vertebrador i principal vector d'inclusió, és enorme. És cert que el Govern espanyol no ha estat gens per la labor. Però altres comunitats autònomes, amb dificultats semblants a les que podem tenir a les Illes Balears, han avançat molt més. No tot són falta de recursos. El problema és la falta de política amb els recursos disponibles.

Si res no canvia, podem acabar aquesta legislatura sense que s'hagi planificat una intervenció global i estructurada. És cert que el Govern actual ha recuperat les ajudes a l'educació infantil que Bauzá havia deixat a zero, però reposar les que ja existien abans no és el mateix que complir els Acords pel canvi de 2015, que comprometen a crear beques de menjador i atenció a la pobresa infantil (pàgina 3) i a aprovar un Pla de suport a l'educació infantil (pàgina 11).

Mentrestant, a Menorca continuem treballant per la millora del nostre model. Un cop assolida una notable excel·lència educativa, ara el repte és avançar cap a l'excel·lència social, que vol dir que l'escola infantil de qualitat ha de ser un servei públic a favor de la inclusió social. Perquè les polítiques educatives des de l'edat més primerenca possible, de caràcter preventiu, són la política social més eficient i, a la llarga, més econòmica.

Mentre l'escola infantil de primer cicle no sigui universal i gratuïta (aquesta és la nostra aspiració, i no que sigui obligatòria, com algú ha insinuat), treballam perquè el cost de la matrícula i les quotes no sigui una barrera infranquejable per les famílies amb baixos nivells de renda. Al mateix temps, hem de mantenir i intensificar els recursos de reforç educatiu, perquè un diagnòstic primerenc contribueix a prevenir i tractar els retards en l'aprenentatge. Si aquesta feina es fa durant la primera infància, incloent-hi els infants no escolaritzats, la feina al segon cicle d'educació infantil i a l'educació primària té moltes més garanties d'èxit.

Les eines que tenim per continuar en aquest camí de millora són, bàsicament, les que s'han anat consolidant a Menor-

ca al llarg dels anys. En primer lloc, l'esforç permanent dels ajuntaments, que destinen un pressupost important al sosteniment de les escoletes. I en segon lloc, la contribució del Consell Insular, que sense tenir competències en educació exerceix una funció de coordinació, observació i millora del conjunt, amb diverses línies de treball: 1) convocatòria anual de suport als ajuntaments per a beques; 2) convocatòria per al sosteniment de les escoletes, i per a la realització d'inversions de millora i d'activitats per a infants (escolaritzats i no escolaritzats): espais familiars, programa *Agafats de la mà* d'entrenament pre-lector, patis oberts, massatge infantil, etc; 3) contractació del Servei d'Atenció Educativa Infantil (SAEI) que funciona com a complement de l'Equip d'Atenció Primerenca, i que permet desenvolupar programes innovadors d'ajuda a la criança (educació dels infants que tenen dues llars, igualtat de gènere, educació familiar per a l'empoderament de famílies altament vulnerables, etc.); i 4) contractació d'un servei de fisioteràpia infantil, per a l'orientació i suport de les educadores.

Aquests avanços han estat, com he comentat més amunt, fruit de l'esforç de molts, i d'un treball presidit pel consens: si les millores són compartides i no fruit de la competitivitat entre els agents, es converteixen en estructurals; és el conjunt del sistema el que va millorant de manera compassada, sense dependre dels cicles polítics.

Hi ha qui suggereix que el model menorquí s'hauria d'exportar a les altres illes. No crec que sigui el millor camí, perquè allò que ha anat bé a una comunitat educativa insular pot ser que no vagi prou bé a una altra. El que sí és necessari, i exigible, és que es posin les bases perquè cada illa pugui construir, sostenir i fer avançar el seu propi model des d'una visió global de la política social i educativa de la primera infància com un tot integrat i coherent.

Si no tenim açò clar, llavors el centre del problema es desvia cap a l'anècdota. I en lloc de parlar de com ho feim per avançar cap als acords que tothom té clar que són el futur, perdem el temps discutint la casuística d'un decret. ■